

Постанова Кабінету Міністрів України

від 26.04.2006 № 565

„Про затвердження Положення про прийомну сім'ю”

{Із змінами, внесеними згідно з Постановами КМУ №1572 (1572-2004-п) від 17.11.2004 №33 (33-2005-п) від 15.01.2005 №305 (305-2005-п) від 20.04.2005 №107 (107-2006-п) від 06.02.2006 №203 (203-2007-п) від 14.02.2007 №1134 (1134-2007-п) від 19.09.2007}

З метою розширення практики утворення прийомних сімей як нової форми сімейного виховання дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, Кабінет Міністрів України постановляє:

1. Визнати позитивними результати експерименту з утворення прийомних сімей в Автономній Республіці Крим, Запорізькій, Львівській, Харківській областях та у м. Києві і забезпечити розширення цієї практики в усіх регіонах.

2. Затвердити Положення про прийомну сім'ю (додається).

3. Міністерству у справах сім'ї, молоді та спорту здійснювати координацію і методичне забезпечення функціонування прийомних сімей. (Пункт 3 із змінами, внесеними згідно з Постановами КМУ №1572 (1572-2004-п) від 17.11.2004, №305 (305-2005-п) від 20.04.2005, №107 (107-2006-п) від 06.02.2006).

4. Раді міністрів Автономної Республіки Крим, обласним, Київській та Севастопольській міським державним адміністраціям подавати всебічну допомогу в утворенні та функціонуванні прийомних сімей.

5. Визнати такими, що втратили чинність:

- постанову Кабінету Міністрів України від 2 березня 1998 р. №241 (241-98-п) "Про проведення експерименту з утворення прийомних сімей в Запорізькій області та затвердження Положення про прийомну сім'ю" (Офіційний вісник України, 1998 р., №9, ст. 341);

- постанову Кабінету Міністрів України від 15 вересня 1999 р. №1713 (1713-99-п) "Про проведення експерименту з утворення прийомних сімей у деяких регіонах України" (Офіційний вісник України, 1999 р., N 38, ст. 1903).

Прем'єр-міністр України

А. Кінах

Інд. 28

Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 26 квітня 2002 р. № 565

ПОЛОЖЕННЯ про прийомну сім'ю

{У тексті Положення слово "угода" в усіх відмінках замінено словом "договір" у відповідному відмінку, а слова "відділ у справах сім'ї та молоді" в усіх відмінках і формах числа замінено словами "відділ у справах сім'ї, дітей та молоді" у відповідному відмінку і числі згідно з Постановою КМУ № 33 (33-2005-п) від 15.01.2005}

{У тексті Положення та додатка до нього слово "неповнолітніх" замінено словом "дітей" згідно з Постановою КМУ №1134 (1134-2007-п) від 19.09.2007}

Загальна частина

1. Метою утворення прийомної сім'ї є забезпечення належних умов для зростання в сімейному оточенні дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, шляхом влаштування їх у сім'ї на виховання та спільне проживання.

2. Приймна сім'я - сім'я або окрема особа, яка не перебуває у шлюбі, що добровільно за плату взяла на виховання та спільне проживання від одного до чотирьох дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. Діти, уражені ВІЛ-інфекцією, можуть влаштовуватися для виховання та спільного проживання у прийомній сім'ї за наявності відповідних висновків органів опіки та піклування і закладів охорони здоров'я, а їх загальна кількість не повинна перевищувати чотирьох осіб. (Абзац перший пункту 2 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМУ №33 (33-2005-п) від 15.01.2005; в редакції Постанови КМУ №107 (107-2006-п) від 06.02.2006).

Прийомні батьки - подружжя або окрема особа, яка не перебуває у шлюбі, які взяли на виховання та спільне проживання дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування. (Абзац другий пункту 2 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМУ № 107 (107-2006-п) від 06.02.2006).

Прийомні діти - діти-сироти і діти, позбавлені батьківського піклування, влаштовані до прийомної сім'ї.

Прийомні діти виховуються у прийомній сім'ї до досягнення 18-річного віку, а в разі продовження навчання у професійно-технічних, вищих навчальних закладах I-IV рівня акредитації - до його закінчення, але не пізніше досягнення ними 23-річного віку. (Абзац четвертий пункту 2 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМУ №107 (107-2006-п) від 06.02.2006).

3. У разі утворення прийомної сім'ї прийомні батьки беруть за плату прийомних дітей на власну житлову площу за наявності відповідних санітарногігієнічних та побутових умов. (Пункт 3 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМУ №107 (107-2006-п) від 06.02.2006).

4. За прийомними дітьми зберігаються пільги і державні гарантії, передбачені законодавством для дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування.

Утворення прийомної сім'ї

5. Рішення про утворення прийомної сім'ї приймається районною, районною у м. Києві та Севастополі держадміністрацією, виконавчим комітетом міської ради (міст республіканського значення Автономної Республіки Крим і міст обласного значення) на підставі заяви сім'ї або окремої особи, які виявили бажання утворити прийомну сім'ю, за поданням відповідного висновку служби у справах дітей районної, районної у м. Києві та Севастополі держадміністрації, виконавчих комітетів міських рад про можливість утворення прийомної сім'ї за результатами проходження курсу підготовки і рекомендацією відповідного центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді. Зазначена сім'я або окрема особа, яка не перебуває у шлюбі, обов'язково інформується про стан здоров'я, фізичний та розумовий розвиток дітей, яких вони бажають взяти на виховання та спільне проживання. (Абзац перший пункту 5 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМУ №33 (33-2005-п) від 15.01.2005; в редакції Постанови КМУ №107 (107-2006-п) від 06.02.2006).

Орган, який прийняв рішення про утворення прийомної сім'ї, несе відповідальність за її функціонування відповідно до законодавства.

6. На підставі рішення про утворення прийомної сім'ї між прийомними батьками та органом, який прийняв рішення про її утворення, укладається договір про влаштування дітей до прийомної сім'ї на виховання та спільне проживання (далі - договір) за формою згідно з додатком.

Дія договору припиняється у разі виникнення в прийомній сім'ї несприятливих умов для виховання дітей та спільного проживання (важка хвороба прийомних батьків, зміна їх сімейного стану, відсутність взаєморозуміння батьків з дітьми, конфліктні стосунки дітей), невиконання прийомними батьками обов'язків щодо належного виховання, розвитку та утримання дітей, порушення схеми антиретровірусної терапії дитини, повернення дітей рідним батькам (опікуну, піклувальнику, усиновителю), досягнення дитиною повноліття, досягнення батьками пенсійного віку, за згодою сторін та з інших причин, передбачених договором. (Абзац другий пункту 6 із змінами, внесеними згідно з Постановами КМУ №33 (33-2005-п) від 15.01.2005, №107 (107-2006-п) від 06.02.2006)

У разі припинення дії договору сім'я позбавляється статусу прийомної, а питання про подальше влаштування дітей вирішується органом опіки і піклування (дітей, уражених ВІЛ-інфекцією, - органом опіки і піклування на підставі висновку закладу охорони здоров'я), який вживає вичерпних заходів до запобігання поверненню (влаштуванню) дітей в інтернатні заклади. (Абзац третій пункту 6 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМУ №33 (33-2005-п) від 15.01.2005; в редакції Постанови КМУ №107 (107-2006-п) від 06.02.2006).

7. Контроль за виконанням договору, а також за умовами проживання, виховання прийомних дітей здійснюють місцеві служби у справах дітей і органи опіки та піклування районних, районних у м. Києві та Севастополі держадміністрацій, виконавчих комітетів міських рад. (Пункт 7 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМУ №107 (107-2006-п) від 06.02.2006).

8. Місцеві служби у справах дітей, відділи освіти, охорони здоров'я (головні лікарі центральних районних лікарень), праці та соціального захисту населення районних, районних у м. Києві та Севастополі держадміністрацій, виконавчих комітетів міських рад, адміністрація закладів, у яких виховуються діти-сироти і діти, позбавлені батьківського піклування, надають допомогу кандидатам у прийомні батьки в підборі дітей та налагодженні контактів з ними.

Влаштування дітей у прийомну сім'ю проводиться з урахуванням віку прийомних батьків та дітей, щоб на час досягнення обома прийомними батьками пенсійного віку всі прийомні діти досягли віку вибуття з прийомної сім'ї. У разі досягнення пенсійного віку одним з прийомних батьків час перебування дітей визначається за віком молодшого з батьків. В окремих випадках за згодою сторін прийомна сім'я може функціонувати і після досягнення прийомними батьками пенсійного віку, але не більше ніж протягом п'яти років. (Пункт 8 доповнено абзацом згідно з Постановою КМУ №107 (107-2006-п) від 06.02.2006). (Пункт 8 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМУ №107 (107-2006-п) від 06.02.2006).

9. Обласні центри соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді із залученням спеціалістів з питань психології, педагогіки, медицини тощо періодично, але не рідше ніж раз на два роки, організовують навчання для прийомних батьків з метою підвищення їх виховного потенціалу. Курс підготовки проводиться за програмою, затвердженою наказом центрального органу виконавчої влади з питань сім'ї, дітей та молоді. (Абзац пункту 9 із змінами, внесеними згідно з Постановами КМУ №33 (33-2005-п) від 15.01.2005, №107 (107-2006-п) від 06.02.2006).

Для прийомних батьків, які виховують дітей, уражених ВІЛ-інфекцією, відділи у справах сім'ї, дітей та молоді разом із закладами охорони здоров'я організовують навчання з догляду за такими дітьми не рідше одного разу на рік за програмою, затвердженою Мінсім'ядітимолоддю разом з МОЗ (Пункт 9 доповнено абзацом згідно з Постановою КМУ №33 (33-2005-п) від 15.01.2005).

9-1. Соціальне супроводження прийомних сімей здійснюється центрами соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, що передбачає надання комплексу правових, психологічних, соціально-педагогічних, соціально-економічних, соціально-медичних та інформаційних послуг, спрямованих на створення належних умов функціонування прийомної сім'ї.

Соціальне супроводження прийомної сім'ї здійснюється постійно.

Для здійснення соціального супроводження за прийомною сім'єю закріплюється соціальний працівник відповідного центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, який пройшов спеціальну підготовку за програмою, затвердженою наказом центрального органу виконавчої влади з питань сім'ї, дітей та молоді. Соціальний працівник проходить навчання не рідше ніж один раз на п'ять років.

У разі відсутності за місцем проживання прийомної сім'ї центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді соціальне супроводження здійснює міський або обласний центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді. Порядок здійснення соціального супроводження прийомної сім'ї затверджується наказом центрального органу виконавчої влади з питань сім'ї, дітей та молоді і реєструється у Мін'юсті.

Спеціалісти центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді проходять курс спеціальної підготовки до роботи з прийомними сім'ями, в яких виховуються діти, уражені ВІЛ-інфекцією (Положення доповнено пунктом 9-1 згідно з Постановою КМУ №33 (33-2005-п) від 15.01.2005; в редакції Постанови КМУ №107 (107-2006-п) від 06.02.2006).

9-2. Заклади охорони здоров'я організують проходження прийомними дітьми обов'язкового медичного огляду, їх диспансерний нагляд та проведення антиретровірусної терапії дітям, ураженим ВІЛ-інфекцією (за показаннями). (Положення доповнено пунктом 9-2 згідно з Постановою КМУ №33 (33-2005-п) від 15.01.2005).

9-3. Органи управління освітою забезпечують право на здобуття освіти прийомними дітьми, у тому числі ураженими ВІЛ-інфекцією, за формою залежно від стану їх здоров'я. (Положення доповнено пунктом 9-3 згідно з Постановою КМУ №33 (33-2005-п) від 15.01.2005)

Влаштування дітей до прийомної сім'ї

10. На кожну дитину, яка передається у прийомну сім'ю, органи опіки і піклування зобов'язані видати такі документи:

- рішення органу опіки і піклування про направлення дитини у прийомну сім'ю;
- свідоцтво про народження дитини;
- висновок про стан здоров'я, фізичний та розумовий розвиток дитини;
- довідка (атестат) про освіту або висновок про рівень розвитку, наданий психолого-медико-педагогічною консультацією;

- рішення органу опіки і піклування за місцем походження дитини-сироти або дитини, позбавленої батьківського піклування, про встановлення відповідного статусу такої дитини та документи, на підставі яких ухвалено таке рішення (документи про батьків або осіб, що їх замінюють: копія свідоцтва про смерть, вирок або рішення суду, довідка про хворобу, розшук батьків та інші документи, що підтверджують відсутність батьків або неможливість виховання ними своїх дітей тощо; опис належного дитині майна, у тому числі житла, та відомості про осіб, які відповідають за його збереження);
- довідка про наявність та місцезнаходження братів і сестер чи інших близьких родичів дитини;
- пенсійне посвідчення на дітей, які одержують пенсію, копія ухвали суду про стягнення аліментів.

(Пункт 10 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМУ №33 (33-2005-п) від 15.01.2005; в редакції Постанови КМУ №107 (107-2006-п) від 06.02.2006).

За прийомними дітьми зберігаються раніше призначені аліменти, пенсія, інші види державної допомоги. Суми коштів, що належать прийомним дітям як пенсія, аліменти, інші види державної допомоги, переходять у розпорядження прийомних батьків і витрачаються ними на утримання прийомних дітей (Пункт 11 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМУ №33 (33-2005-п) від 15.01.2005; в редакції Постанови КМУ №107 (107-2006-п) від 06.02.2006).

Органи опіки та піклування забезпечують збереження житла та майна прийомних дітей за місцем його знаходження і здійснюють контроль за його використанням.

1. Прийомні діти мають право підтримувати особисті контакти з батьками та іншими родичами, якщо це не суперечить їх інтересам і не заборонено рішенням суду. Форми такого спілкування визначають органи опіки та піклування за погодженням з прийомними батьками та за участю центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді.

(Пункт 13 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ N 33 (33-2005-п) від 15.01.2005)

Прийомні батьки, їх права та обов'язки

2. Прийомними батьками можуть бути працездатні особи, які перебувають у шлюбі, крім випадків, коли хоча б одна з них: (Абзац перший пункту 14 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ N 107 (107-2006-п) від 06.02.2006)

- не пройшла курс підготовки потенційних кандидатів у прийомні батьки; (Абзац другий пункту 14 із змінами,

внесеними згідно з Постановою КМ N 107 (107-2006-п) від 06.02.2006)

- визнана в установленому порядку недієздатною або обмежено дієздатною;
- позбавлена батьківських прав;
- колишній опікун (піклувальник, усиновитель), позбавлений відповідних прав за неналежне виконання покладених на нього обов'язків;
- за станом здоров'я не може виконувати обов'язки щодо виховання дітей (інваліди I і II групи, які за висновком медико-соціальної експертної комісії потребують стороннього догляду, особи, які мають глибокі органічні ураження нервової системи, алкогольну та наркотичну залежність, хворі на СНІД, відкриту форму туберкульозу, психотичні розлади, в яких офіційно зареєстровані асоціальні прояви, нахили до насильства). (Абзац шостий пункту 14 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ N 33 (33-2005-п) від 15.01.2005)

Не можуть бути прийомними батьками особи, з якими на спільній житловій площі проживають члени сім'ї, які мають глибокі органічні ураження нервової системи, хворі на СНІД (крім сімей, які беруть на виховання дітей, уражених ВІЛ-інфекцією), відкриту форму туберкульозу, психотичні розлади, в яких офіційно зареєстровані асоціальні прояви, нахили до насильства. (Абзац сьомий пункту 14 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ N 33 (33-2005-п) від 15.01.2005)

Середньомісячний сукупний дохід на кожного члена сім'ї, обчислений за останні шість календарних місяців, що передували місяцю звернення із заявою про утворення прийомної сім'ї, не може бути менший ніж рівень забезпечення прожиткового мінімуму (гарантований мінімум), встановлений законодавством.

3. Особи, які виявили бажання стати прийомними батьками, в обов'язковому порядку мають пройти навчання, організоване обласними центрами соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді із залученням спеціалістів з питань психології, педагогіки, медицини тощо, за програмою, затвердженою Міністерством у справах молоді та спорту.

(Пункт 15 із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ N 1572 (1572-2004-п) від 17.11.2004, N 33 (33-2005-п) від 15.01.2005, N 305 (305-2005-п) від 20.04.2005, N 107 (107-2006-п) від 06.02.2006)

4. Кандидати у прийомні батьки подають до органу, який утворює прийомну сім'ю, такі документи:
- заява кандидатів у прийомні батьки про утворення прийомної сім'ї;
 - копії паспортів кандидатів у прийомні батьки;
 - довідка про склад сім'ї (форма N 3);
 - копія свідоцтва про шлюб;
 - довідка про стан здоров'я кандидатів у прийомні батьки та членів сім'ї, які проживають разом з ними (довідка про відсутність хронічних захворювань, обстеження нарколога, венеролога, психіатра);
 - довідка про доходи потенційної прийомної сім'ї;
 - довідка про проходження навчання кандидатів у прийомні батьки і рекомендація центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді щодо включення їх у банк даних про сім'ї потенційних усиновителів, опікунів, піклувальників, прийомних батьків, батьків-вихователів; (Абзац восьмий пункту 16 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ N 107 (107-2006-п) від 06.02.2006)
 - письмова згода всіх повнолітніх членів сім'ї, які проживають разом з кандидатами у прийомні батьки, на утворення прийомної сім'ї, засвідчена нотаріально.

Кандидатури у прийомні батьки та кандидатури дітей, які передаються на виховання, погоджуються з органами опіки та піклування.

5. Прийомні батьки є законними представниками прийомних дітей на підприємствах, в установах та організаціях без спеціальних на те повноважень, несуть персональну відповідальність за життя, здоров'я, фізичний і психічний розвиток прийомних дітей та дотримання принципу конфіденційності інформації щодо

ураження прийомних дітей ВІЛ-інфекцією. (Пункт 17 в редакції Постанови КМ N 33 (33-2005-п) від 15.01.2005)

17-1. Лікувально-профілактичні заклади проводять щорічне медичне обстеження прийомних батьків, які виховують дітей, уражених ВІЛ-інфекцією, у тому числі за їх бажанням на ВІЛ-інфекцію. (Положення доповнено пунктом 17-1 згідно з Постановою КМ N 33 (33-2005-п) від 15.01.2005)

Матеріальне забезпечення прийомної сім'ї

6. Фінансування прийомних сімей здійснюється за рахунок державного бюджету.

Розмір щомісячної державної соціальної допомоги на дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, становить два прожиткових мінімуми для дітей відповідного віку.

Одному з прийомних батьків виплачується грошове забезпечення. Порядок призначення і виплати грошового забезпечення визначається Кабінетом Міністрів України.

(Пункт 18 в редакції Постанови КМ N 107 (107-2006-п) від 06.02.2006)

7. Кошти, що виділяються на утримання дітей у прийомній сім'ї, перераховуються на особистий рахунок одного з прийомних батьків, відкритий в установі банку за місцем проживання прийомної сім'ї.
8. Заощаджені протягом року бюджетні кошти вилученню не підлягають і використовуються прийомними батьками для задоволення потреб прийомних дітей у наступному році.
9. Раз на рік місцева служба у справах дітей готує звіт про стан виховання, утримання і розвитку дітей у прийомній сім'ї на основі інформації, що надається соціальним працівником, який здійснює соціальне супроводження родини, вихователем дошкільного навчального закладу або класним керівником загальноосвітнього навчального закладу, де навчається дитина, дільничним лікарем-педіатром, дільничним інспектором місцевого відділку міліції. Прийомні батьки обов'язково ознайомлюються з складеним звітом, який затверджується начальником служби у справах дітей.

(Пункт 21 в редакції Постанови КМ N 107 (107-2006-п) від 06.02.2006)

10. На час навчання прийомних дітей у професійно-технічних навчальних закладах, вищих навчальних закладах I-IV рівня акредитації після досягнення ними 18-річного віку кошти на їх утримання виділяються прийомним батькам з державного бюджету, якщо прийомні діти на час навчання проживають у прийомній сім'ї.

(Пункт 22 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ N 107 (107-2006-п) від 06.02.2006)

11. Місцеві відділи у справах сім'ї, дітей та молоді щороку забезпечують безкоштовне оздоровлення прийомних дітей у дитячих оздоровчих закладах. (Абзац перший пункту 23 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ N 107 (107-2006-п) від 06.02.2006)

Прийомні діти, які за медичними показаннями потребують санаторнокурортного лікування, забезпечуються путівками до спеціалізованих санаторіїв органом, який прийняв рішення про утворення прийомної сім'ї. (Абзац другий пункту 23 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ N 33 (33-2005-п) від 15.01.2005)

12. Інші питання матеріального та фінансового забезпечення прийомної сім'ї вирішуються органом, який прийняв рішення про її утворення.

13. Прийомній сім'ї може надаватися матеріальна, фінансова та інша благодійна допомога підприємствами, установами та організаціями незалежно від форми власності, громадськими об'єднаннями, фондами, фізичними особами.

Додаток до Положення про прийомну сім'ю

{ Додаток із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ N 33 (33-2005-п) від 15.01.2005; в редакції Постанови КМ N 107 (107-2006-п) від 06.02.2006; із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ N 203 (203-2007-п) від 14.02.2007 }